

Sygnatura akt I C 859/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

05 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Dominika Romanowska

Protokolant: Anna Gniwek

po rozpoznaniu na rozprawie 05 listopada 2015 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa Banku (...) S.A. w W.

przeciwko E. G. (1)

- o zapłatę

I. uchyla w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu 14 stycznia 2002 r. pod sygn. akt I Nc 320/01 co do pozwanej E. G. (1) i oddala powództwo w tym zakresie;

II. zasądza od strony powodowej Banku (...) S.A. w W. na rzecz pozwanej E. G. (1) kwotę 6.000 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje stronie powodowej Bankowi (...) S.A. w W., aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu kwotę 8.610,60 zł tytułem brakującej opłaty od zarzutów, od uiszczenia której pozwana została zwolniona.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 listopada 2001 r. strona powodowa Bank (...) SA w J. wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i nakazanie, aby pozwani J. S., M. S., E. G. (1) i C. G. solidarnie zapłacili stronie powodowej kwotę 197.775,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 31 sierpnia 2001 r. oraz kosztami postępowania sądowego. W uzasadnieniu swojego żądania strona powodowa podała, że w związku z umową leasingu nr (...) pozwani J. S. i M. S. wystawili na rzecz Centrum (...) S.A. weksel in blanco indosowany następnie na rzecz strony powodowej. Weksel został poręczony przez współpозwanych E. G. (1) oraz C. G.. Powodowa spółka wypełniła weksel i pismem z dnia 17 sierpnia 2001 r. wezwała pozwanych do jego wykupienia, czego pozwani jednak nie uczynili.

W dniu 14 stycznia 2002 r. tut. Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (k. 17), w którym nakazał pozwanym, aby zapłacili solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę dochodzoną pozwem wraz z odsetkami i kosztami postępowania w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieśli w tymże terminie zarzuty.

Pozwana E. G. (1) wniosła zarzuty do nakazu zapłaty pismem z dnia 15 października 2013 r. (k. 52) – doprecyzowanym pismami z dnia 20 stycznia 2014 r. (k. 58) i 20 marca 2014 r. (k. 66) – w których wskazała, że nakaz zapłaty nie został jej skutecznie doręczony, gdyż w momencie jego doręczenia w 2002 r. pozwana nie zamieszkiwała już przy ul. (...), lecz przy ul. (...) we W., tj. w mieszkaniu odziedziczonym po zmarłej marce. Pozwana wskazała, że nigdy nie podpisywała się pod treścią weksla oraz deklaracji wekslowej, co oznacza, iż jej podpis został sfalszowany. Wskazała, że w treści kwestionowanego weksla zapisek „poręczam za wystawcę” został uczyniony innym charakterem pisma aniżeli zamieszczone poniżej niego rzekome podpisy osób poręczających, w tym pozwanej. Niezależnie od tego pozwana podniosła, iż weksel jest nieważny, gdyż nie wskazano w nim remitenta (pierwszego wierzyciela wekslowego).

Strona powodowa w piśmie z dnia 1 lipca 2014 r. (k. 100) wskazywała, że pozwana nie wykazała, że na początku 2002 r. mieszkała przy ul. (...), co uzasadnia odrzucenie zarzutów do nakazu zapłaty jako wniesionych po terminie. Nadto strona powodowa podała, że zobowiązania wekslowe mają charakter abstrakcyjny, w związku z czym z chwilą przeniesienia weksła in blanco na inny podmiot zostaje zerwana więź między dłużnikiem a pierwszym wierzycielem wekslowym. Przy tym zobowiązanie poręczyciela wekslowego ma samodzielny charakter, choćby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny, z wyjątkiem wady formalnej.

Z ostrożności procesowej strona powodowa podała, iż podpisana przez pozwaną E. G. (1) deklaracja wekslowa wraz z zapisem na wekslu spełnia wszystkie przesłanki poręczenia cywilnego. Powodowa spółka wskazała także na okoliczność prowadzenia współpracy pomiędzy J. S. (wystawcą weksła), a C. G., małżonkiem pozwanej oraz współporęczycielem.

Z kolei w piśmie z dnia 28 lipca 2014 r. (k. 186) strona powodowa wskazała, że remitenta można wskazać w treści weksła w dowolny sposób i w dowolnym miejscu, gdyż nic innego nie wynika z przepisów prawa wekslowego. Z treści indosu wynika zaś, iż pierwotny wierzyciel czyli Centrum (...) S.A. przeniosło swoje uprawnienia na rzecz powodowego banku. W treści weksła oznaczono zatem, kto jest remitentem. Nadto istnienie przedmiotowego długu potwierdza treść deklaracji wekslowej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strona powodowa Bank (...) S.A. w J. dysponuje wekslem własnym bez protestu wystawionym w dniu 20 listopada 1998 r. na kwotę 197.775,10 zł z datą płatności określoną na 30 sierpnia 2001 r., bez wskazania na czyją rzecz weksel został wystawiony. Na przedniej stronie weksła znajdują się podpisy: (...) i (...). Natomiast na tylnej stronie weksła znajduje się indos na rzecz strony powodowej, podpisany przez przedstawicieli Centrum (...) S.A. oraz wzmianka „poręczamy za wystawcę” wraz z podpisami (...) i (...).

Dowód:

- weksel z 20 listopada 1998 r., k. 24

Do weksła sporządzona została deklaracja wekslowa, zgodnie z którą Centrum (...) S.A. mogło wypełnić weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu z tytułu umowy leasingowej nr (...) z dnia 20 listopada 1998 r. łącznie z odsetkami, prowizją i kosztami. Pod treścią deklaracji znajduje się między innymi podpis (...) złożony jako podpis poręczyciela wekslowego.

Dowód:

- deklaracja wekslowa do weksła z 20 listopada 1998 r., k. 3

Podpis (...) widniejący na rewersie weksła, usytuowany w środkowej części dokumentu nie został nakreślony przez pozwaną E. G. (2). Również obraz podpisu (...) usytuowany w dolnej części po prawej stronie deklaracji wekslowej przedstawia podpis, który w oryginale nie został nakreślony przez E. G. (1). Podpis (...) widniejący na rewersie weksła oraz obraz podpisu (...) na deklaracji wekslowej najprawdopodobniej zostały nakreślone przez jedną osobę.

Dowód:

- ekspertyza z zakresu porównawczych badań pisma ręcznego i podpisów biegłego sądowego P. F., k. 295- 322

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powód domagał się od pozwanej E. G. (1) jako poręczyciela wekslowego zapłaty kwoty pieniężnej wynikającej z weksla. Żądanie powoda znajduje zatem podstawę w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe (Dz.U. 1936, nr 37, poz. 282 ze zm.), zgodnie z którym zapłatę wekslu można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym (aval) co do całości sumy wekslowej lub co do jej części.

Na wstępie wskazać należy, że pozwana E. G. (1) w terminie wniosła zarzuty do nakazu zapłaty z dnia 14 stycznia 2002 r. Nakaz ten został doręczony na adres E. G. (1) wskazany przez stronę powodową przy ul. (...), jednak przesyłka nie została podjęta pomimo awizowania, co przemawiałoby za skutecznością doręczenia (art. 139 § 1 k.p.c.). Tym niemniej z dokumentów zaferowanych w niniejszym postępowaniu oraz przesłuchania pozwanej E. G. (1) wynika, że pozwana w 2002 r. nie zamieszkiwała już w mieszkaniu przy ul. (...), lecz w lokalu przy ul. (...) we W.. W szczególności z pisma skierowanego do Administracji (...) przy ul. (...) we W. datowanego na 22 listopada 2002 r. (k. 37akt lokalu mieszkalnego przy ul (...) dołączonych do akt niniejszej sprawy) wynika, że pozwana oraz jej małżonek „z powodu specyficznej sytuacji rodzinnej” często przebywali poza tym lokalem. Nadto z pisma Komornika Sądowego M. M. z dnia 4 maja 2004 r. wynika, że w toku postępowania egzekucyjnego toczącego się pod sygn. V KM 581/02 (a zatem wszczętego w 2002 r.) ustalono, iż dłużnicy E. i C. G. nie mieszkali pod adresem przy ul. (...).

Biorąc pod uwagę treść wskazanych dokumentów, Sąd dał wiarę pozwanej E. G. (1), która w toku swojego przesłuchania wskazywała, że w 2002 r. mieszkała przy ul. (...), w lokalu odziedziczonym po matce pozwanej, w szczególności ze względu na lepsze warunki mieszkaniowe. Pozwana wskazywała, że w lokalu tym opiekowała się cierpiącą na chorobę Alzheimera matką, a następnie mieszkała tam wraz z rodziną – gdy stan matki pogorszył się i konieczna była jej hospitalizacja w specjalistycznym ośrodku. Powódka zamieszkiwała w tym lokalu również po śmierci matki. Treść wyjaśnień pozwanej potwierdza zaferowana przez nią dokumentacja w postaci dowodów wpłaty na prywatny dom opieki (k. 53) oraz decyzji MOPS o przyjęciu J. T. na pobyt stały w Domu Pomocy Społecznej w R. (k. 72 - 73).

Z powyżej przywołanych dowodów wynika, że w dacie doręczenia nakazu zapłaty centrum aktywności życiowej pozwanej stanowił lokal przy ul (...), a nie mieszkanie przy ul. (...). Nie ma przy tym znaczenia, że w dacie doręczenia nakazu pozwana wciąż pozostawała najemcą lokalu przy ul. (...) oraz była tam zameldowana (co wynika z treści akt lokalu mieszkalnego lokalu przy ul. (...) – w szczególności umowy sprzedaży z 1 sierpnia 2003 r. oraz aneksu do umowy najmu z 26 maja 2003 r.). Dla skuteczności doręczenia pisma sądowego istotne jest bowiem ustalenie rzeczywistego adresu zamieszkania pozwanej – miejsca w którym koncentrowała się jej aktywność życiowa. W konsekwencji Sąd przyjął, że skuteczne doręczenie pozwanej E. G. (1) nakazu zapłaty nastąpiło dopiero w 2013 r. Pozwana nie podawała co prawda precyzyjnie, w jakim dniu dowiedziała się o treści nakazu, tym niemniej biorąc pod uwagę treść wyjaśnień pozwanej, a także dalszy zgromadzony w niniejszym postępowaniu materiał dowodowy, Sąd przyjął że dwutygodniowy termin na wniesienie zarzutów do nakazu zapłaty, o którym mowa w art. 491 § k.p.c. został zachowany, skoro nakaz zapłaty został skutecznie doręczony dopiero po uchynieniu zarządzenia o pozostawieniu korespondencji w aktach ze skutkiem doręczenia, w dniu 10 stycznia 2014 r. (k. 56 i 91). Wniesienie zarzutów w terminie pozwoliło na merytoryczne rozpoznanie niniejszej sprawy w stosunku do pozwanej E. G. (1).

Merytoryczna ocena zaferowanego przez strony materiały dowodowej prowadziła zaś do wniosku, zgodnie z którym powództwo nie mogło zostać uwzględnione w stosunku do pozwanej E. G. (1). W szczególności ze spójnej logicznie i rzetelnej zdaniem Sądu – a także niekwestionowanej przez strony – opinii biegłego sądowego z zakresu porównawczych badań pisma ręcznego i podpisów P. F. wynika, że pozwana nie podpisała się ani na wekslu ani na deklaracji wekslowej. Pozwana nie zaciągnęła zatem zobowiązania wekslowego i nie odpowiada wobec strony powodowej za zapłatę weksla. Nie może budzić przy tym wątpliwości, że poręczyciel, którego podpis podrobiono nie odpowiada również wobec kolejnych wierzycieli wekslowych w przypadku indosowania weksla. Strona powodowa nie zaferowała również żadnych dowodów, z których wynikałoby, że pozwana mogłaby odpowiadać na innej podstawie prawnej niż jako poręczyciel wekslowy. W szczególności stroną umowy leasingu operacyjnego nr (...) (k. 143), którą zabezpieczał sporny weksel, był J. S., a nie E. G. (1). Nadto, jak już wskazywano, E. G. (1) nie podpisała deklaracji wekslowej, w której była mowa, że sporny weksel zabezpiecza roszczenia z umowy leasingowej nr (...).

Niezależnie od powyższego, wskazać należy, że skuteczny okazał się zarzut nieważności weksla ze względu na niewskazanie w jego treści osoby remitenta. Gdyby nawet przyjąć rozumowanie strony powodowej, zgodnie z którym remitenta można ustalić w drodze weksla, to w okolicznościach niniejszej sprawy wykładnia taka nie daje jednoznacznych jasnych i jednoznacznych rezultatów. W treści weksla (k. 24) nie wskazano na czyją rzecz wystawiono weksel. Na przedniej stronie weksla jest mowa o tym, że płatny ma być on w (...) S.A. – Grupa (...) S.A. w Ł., oddział W.. Z kolei na rewersie weksla znajduje się indos złożony w imieniu Centrum (...) S.A. z B.. W istocie nie wiadomo zatem, czy remitentem miałyby być (...) S.A., Centrum (...) S.A. czy też może jakiś innym podmiot. Tymczasem zgodnie z art. 1 w zw. z art. 2 prawa wekslowego, warunkiem ważności weksla trasowanego jest, żeby weksel zawierał oznaczenie osoby, na której rzecz lub na zlecenie zapłata ma być dokonana (por. M. Czarnecki, L. Bagińska, Prawo Wekslowe. Komentarz, Warszawa 2013, komentarz do art. 1 prawa wekslowego, teza 67 oraz literatura i orzecznictwo tam przywoływane).

Zgodnie z art. 496 k.p.c., w przypadku skutecznego wniesienia zarzutów do nakazu zapłaty wydanego w posterowaniu nakazowym po przeprowadzeniu rozprawy sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i pozew odrzuca lub postępowanie umarza. W okolicznościach niniejszej sprawy zarzuty podniesione przez pozwaną E. G. (1) okazały się zasadne, a zatem Sąd uchylił w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu 14 stycznia 2002 r. – co do pozwanej E. G. (1) i oddalił powództwo wobec pozwanej E. G. (1).

W myśl art. 98 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W okolicznościach niniejszej sprawy strona powodowa przegrała sprawę w całości, a zatem obowiązana jest zwrócić pozwanej E. G. (1) koszty procesu, na które składają się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 6.000 zł, których wysokość mieści się w granicach wyznaczonych w § 3 i 7 pkt 6 rozporządzenia ministra sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych, Dz.U. 1997, nr 154, poz. 1013). Nadto Sąd nakazał stronie powodowej, aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu kwotę 8.610,60 zł tytułem brakującej opłaty od zarzutów, od uiszczenia której pozwana została zwolniona, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.